

Posudek na bakalářskou práci Vandy Cojocarú Zahorkové „Mezinárodní migrace nezletilých bez doprovodu v ČR a jejich integrace do většinové společnosti“

Autorka se ve své práci zaměřuje na integraci nezletilých migrantů bez doprovodu do české společnosti, což je téma, které může v blízké budoucnosti začít být vysoce aktuální. Nicméně v době psaní práce se jednalo o fenomén okrajový (řádově desítky osob), navíc vysoce heterogenní a z hlediska sociologického výzkumu obtížně přístupný. Možná i tyto problémy pak přispěly k tomu, že se práce rozpadá do několika kapitol, jejichž provázanost je velmi nízká. Není jasné, co je cílem práce, ani jakou výzkumnou otázku si autorka klade.

Úvodní kapitola bakalářské práce pojednává obecně o fenoménu migrace a krátce zmiňuje dvě vybrané teorie migrace. Následuje přehled vývoje migračních a integračních politik EU, který více méně čerpá z jednoho zdroje a sestává především z přímých citací propojených jen úvodními formulacemi autorky. Relevance této kapitoly je prakticky nulová. Třetí kapitola pak analogicky prezentuje vývoj politik v ČR a opět čerpá prakticky pouze z jednoho zdroje. Dlužno ještě podotknout, že publikace, z nichž kapitoly 2 a 3 vycházejí, byly vydány již v roce 2010, resp. 2011, tedy nepostihují vývoj v posledních 5 letech, který by byl pro bakalářskou práci nejzajímavější.

Čtvrtá kapitola se na pěti stranách věnuje problematice integrace, přičemž však dvě strany jsou věnovány převyprávění Musilova a kol. (2005) textu o historickém vývoji uvažování o sociální soudržnosti (opět stylem přímých citací pospojovaných úvodními větami). Naproti tomu koncepci H. Essera a kulturnímu a sociálnímu kapitálu jsou věnovány necelé dvě strany, ačkoli jsou klíčové pro následující empirickou část. Esserův přístup je pak navíc citován z díla jiných autorů.

Pátá kapitola pojednává již přímo o nezletilých cizincích bez doprovodu, a to opět v EU a v ČR. Popis situace v ČR je adekvátní, jen se v něm čtenář někdy obtížněji orientuje (např. počty dětí v Zařízení pro děti-cizince na str. 32; proč je 1 osoba v Zařízení pro děti-cizince z České republiky?).

Zatímco prvních pět kapitol je přehledových a vlastní přínos autorky (např. kritická reflexe) je minimální, v šesté kapitole autorka prezentuje výsledky vlastního kvalitativního výzkumu. Ten byl založen na pěti strukturovaných rozhovorech se zaměstnanci Zařízení pro děti-cizince a výzkumná otázka byla formulována následovně: „*Jakou roli sehrávají kulturní a sociální kapitál nezletilých cizinců při jejich začlenění se do většinové české společnosti?*“ (str. 36). Dochází tedy oproti úvodním čtyřem kapitolám k výraznému zúžení tématu, kdy většina dříve prezentovaných poznatků nenachází žádné uplatnění a naopak citelně chybí větší vhled do problematiky a předchozího výzkumu integrace migrantů (např. význam osvojení jazyka), sociálního (i kulturního) kapitálu (dimenze, měření, vztah k integraci), ale i specifik ústavní výchovy, které se pobyt v Zařízení pro děti-cizince velmi blíží. Tento deficit je patrný i z interpretace výsledků průzkumu, kterou autorka doplňuje citacemi celé řady poznatků např. o integraci cizinců a předpokladech tohoto procesu. Tyto oblasti by však měly být přehledně shrnuty již dříve a autorka by své výsledky s nimi měla konfrontovat a ne pouze vybírat jednotlivá tvrzení, která jsou v souladu s jejími výsledky.

Práce celkově působí dojmem, že si autorka na začátku dostatečně neujasnila, co přesně hodlá v bakalářské práci zkoumat, a nepodařilo se jí tak sestavit logicky soudržný text věnující se do hloubky jedné výzkumné otázce. Na druhou stranu však práce netrpí žádnými závažnějšími formálními chybami a vzhledem k povaze zvoleného tématu lze určité nedostatky v bakalářské práci tolerovat.

Domnívám se tedy, že práce může být připuštěna k obhajobě, s předběžně navrženým hodnocením dobře.

Do diskuze pro obhajobu bych ráda vznesla tyto otázky týkající se závěrů empirické části:

1. Na str. 54 autorka tvrdí: „Z mého výzkumu vyplývá podstatný vliv kulturního a sociálního kapitálu na integraci nezletilců do většinové české společnosti, [...]“. Na základě čeho konkrétně usuzuje na podstatný vliv sociálního kapitálu?
2. Obdobně by mne zajímalo zdůvodnění následujícího závěru: „Vztah nezletilce s jeho rodinou nejvíce ovlivňuje jeho životní aspirace.“

V Praze 10. června 2015

Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D.